

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU COMBATAREA DISCRIMINĂRII

AUTORITATE DE STAT AUTONOMĂ

HOTĂRÂREA NR. 202 din 26.02.2020

Dosar nr.: 520/2019

Petiția nr.: 3925/09.07.2019

Petent: Asociația Autism Europa Bistrița

Reclamat: Ministerul Educației Naționale

Obiect: prevederile metodologiei din 23.09.2005, potrivit căreia sunt alocate locuri speciale în școli și universități doar pentru copiii de etnie romă fiind omiși copiii cu cerințe educaționale speciale.

I. Numele, domiciliul sau reședința părților

Numele, domiciliul, reședința sau sediul petentului

1. Asociația Autism Europa Bistrița, cu sediul în Bistrița Năsăud, str. Sucevei, nr. 9, ap. 27, Județul Bistrița, reprezentată prin președinte.

Numele, domiciliul, reședința sau sediul reclamatului

2. Ministerul Educației și Cercetării cu sediul în București, str. General Berthelot, nr. 28-30, Sector 1, reprezentat prin ministru.

II. Obiectul sesizării și descrierea presupusei fapte de discriminare

3. Asociația petentă sesizează cu privire la presupusele prevederi discriminatorii ale Metodologiei de organizare și desfășurare a admiterii în învățământul liceal și profesional de stat pentru anul 2006-2007 din 23.09.2005. Potrivit acestei metodologii elevii de etnie romă au alocate anual locuri speciale în școli și universități pentru a li se asigura șanse egale la educație.

4. Elevii cu cerințe educaționale speciale beneficiază de programe adaptate însă la evaluările naționale nu beneficiază de aceleași șanse fiind obligați să rezolve aceleași subiecte ca și elevii care au învățat după programa standard.

III. Procedura de citare

5. În temeiul art. 20, alin. 4 din O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicat (în continuare O.G. nr. 137/2000), s-a îndeplinit procedura de citare.

6. Părțile au fost citate pentru data de 20.08.2019, la sediul Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării (în continuare C.N.C.D.) constatându-se neîndeplinirea procedurii de citare cu petenta.

7. Pentru aceste considerente, a fost acordat un nou termen pentru data de 17.09.2019. Părțile au fost absente.

8. Partea reclamată a formulat concluzii scrise.

9. Procedura legal îndeplinită.

IV. Susținerile părților

Susținerile petenților

10. Asociația petentă arată faptul că elevii cu dizabilități neuropsihice și cerințe educaționale speciale sunt discriminanți în privința accesului și dreptului egal la

educație. Conform Metodologiei de organizare și desfășurare a admiterii în învățământul liceal și profesional de stat pentru anul 2006-2007 din 23.09.2005, elevii de etnie romă au alocate anual locuri speciale în școli și universități pentru a li se asigura șanse egale la educație.

11. Deși această categorie de elevi beneficiază de programe adaptate, la evaluările naționale nu beneficiază de aceleași șanse fiind obligați să rezolve aceleași subiecte ca și elevii care au învățat după programa standard.

12. Deși minoritatea romă beneficiază de locuri speciale în școli și universități această facilitare nu este oferită și elevilor cu cerințe educaționale speciale.

13. Astfel, asociația petentă solicită să se ia toate măsurile necesare cu privire la adaptarea subiectelor la examenele naționale precum și alocarea pentru elevii cu deficiențe neuropsihice (autism, sindrom Down, AHDD etc.) de locuri în școlile și universitățile din sistemul public.

Punctul de vedere formulat de către partea reclamată

14. Prin punctul de vedere formulat, partea reclamată arată că metodologia invocată de către petentă nu mai este în vigoare, aceasta având aplicabilitate anuală. În prezent, sunt în vigoare Ordinul nr. 4794/2017 (Metodologie admitere în liceu 2018-2019), Ordinul nr. 4829/2018 privind organizarea și desfășurarea admiterii în învățământul liceal de stat pentru anul școlar 2019-2020 precum și Ordinul 3132/2019 pentru completarea Ordinului nr. 4829/2018.

15. Începând cu anul 2018 a fost aprobată Procedura nr. 31852/31.05.2018 cu privire la asigurarea condițiilor de egalizare a șanselor pentru elevii cu deficiențe de vedere/deficiențe de auz/tulburare de spectru autist care susțin examenele naționale: evaluarea națională pentru absolvenții clasei a VIII-a și examenul național de bacalaureat sesiunea 2018 și pentru sesiunea 2019 - PROCEDURA nr. 26651/14.02.2019 cu privire la asigurarea condițiilor de egalizare a șanselor pentru elevii cu deficiențe de vedere/dificiențe de auz/tulburare de spectru autist care susțin examenele naționale: evaluarea națională pentru absolvenții clasei a VIII-a și examenul național de bacalaureat sesiunea 2019.

16. Scopul acestor proceduri este de a pune la dispoziția comisiilor responsabile un cadru procedural unitar în asigurarea condițiilor de egalizare a șanselor pentru elevii cu deficiențe de vedere/deficiențe de auz/tulburare de spectru autist care susțin examenele naționale: evaluarea națională pentru absolvenții clasei a VIII-a și examenul național de bacalaureat sesiunea 2018 și pentru sesiunea 2019 și pentru optimizarea condițiilor de organizare și desfășurare a examenelor naționale în care sunt implicați acești elevi, (fiind atasate procedurile).

17. Având în vedere că Legea educației naționale nr. 1/2011 cu modificările și completările ulterioare potrivit art. 2 alin.(I) "are ca viziune promovarea unui învățământ orientat pe valori, creativitate, capacități cognitive, capacități volitive și capacități actionale, cunoștințe fundamentale și cunoștințe, competențe și abilități de utilitate directă, în profesie și în societate," asigurând astfel drepturi egale de acces la toate nivelurile și formele de învățământ preuniversitar și superior, precum și la învățarea pe tot parcursul vieții, fără nicio formă de discriminare.

18. În concluzie, raportat la obiectul sesizării și la dispozițiile legale menționate anterior, solicită respingerea sesizării ca fiind neîntemeiată.

V. Motivele de fapt și de drept

19. În fapt, Colegiul director reține că elevii cu cerințe educaționale speciale nu beneficiază de aceleași șanse, deși au programă adaptată, fiind nevoiți să rezolve același tipuri de subiecte ca și elevii care au învățat după programa standard. Astfel, există o deosebire față de copiii aparținând minorităților naționale, copiii care au

alocate locuri speciale în școli și universități pentru a li se asigura șanse egale la educație.

20. Conform art. 2 alin. 1 din O.G.137/2000, privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare, constituie discriminare:

“orice deosebire, excludere, restricție sau preferință, pe bază de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, sex, orientare sexuală, vârstă, handicap, boală cronică necontagioasă, infectare HIV sau apartenență la o categorie defavorizată, care are ca scop sau efect restrângerea ori înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale ori a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice”.

Potrivit prevederilor art. 2, alin. 4:

”Orice comportament activ ori pasiv care, prin efectele pe care le generează, favorizează sau defavorizează nejustificat ori supune unui tratament injust sau degradant o persoană, un grup de persoane sau o comunitate față de alte persoane, grupuri de persoane sau comunități atrage răspunderea contravențională conform prezentei ordonanțe, dacă nu intră sub incidența legii penale.”

Iar art. 2 alin. 9 din O.G. nr. 137/2000 prevede :

”Măsurile luate de autoritățile publice sau de persoanele juridice de drept privat în favoarea unei persoane, unui grup de persoane sau a unei comunități, vizând asigurarea dezvoltării lor firești și realizarea efectivă a egalității de șanse a acestora în raport cu celelalte persoane, grupuri de persoane sau comunități, precum și măsurile pozitive ce vizează protecția grupurilor defavorizate nu constituie discriminare în sensul prezentei ordonanțe.”

21. De asemenea art. 11. Alin din OG 137/2000 privind prevenirea și combaterea discriminării prevede ”Constituie contravenție, conform prezentei ordonanțe, refuzarea accesului unei persoane sau unui grup de persoane la sistemul de educație de stat sau privat, la orice formă, grad și nivel, din cauza apartenenței acestora la o anumită rasă, naționalitate, etnie, religie, categorie socială sau la o categorie defavorizată, respectiv din cauza convingerilor, vârstei, sexului sau orientării sexuale a persoanelor în cauză.”

22. Colegiul director este chemat să analizeze, potrivit obiectului petiției și a documentelor depuse la dosarul cauzei, situația copiilor cu cerințe educaționale speciale sub aspectul necesității implementării unor măsuri cu caracter afirmativ, respectiv crearea unor locuri speciale la admiterea în școli și universități. Se mai reține faptul că mulți dintre acești copii s-au lovit de-a lungul parcursului educațional de o serie de factori de natură a-i dezavantaja, respectiv lipsa psihologului, lipsa profesorului de sprijin precum și altele asemenea, fiind necesar ca aceștia să beneficieze de o măsură afirmativă de natură a le permite accesul la educație în situațiile în care concurează cu alți copii.

23. În aplicarea art. 14 din CEDO, care consacră exercitarea drepturilor și libertăților fundamentale fără discriminare, în jurisprudența sa, Curtea subliniază faptul că Statele pot avea obligații pozitive în conformitate cu art. 14, precum și o obligație negativă de a nu discrimina în actele sale oficiale.

24. Considerentul 3 al preambulului protocolului 12 la CEDO subliniază în mod explicit importanța unei acțiuni pozitive: *“Reafirmând că principiul nediscriminării nu împiedică Statele părți să ia măsuri pentru a promova egalitatea deplină și efectivă, cu condiția că există o justificare obiectivă și rezonabilă pentru aceste măsuri”*

25. Art. 6 alin (1) dreptul la identitate, art. 32 alin. (3) dreptul la învățătură a minorităților naționale, art. 49 protecția copiilor și a tinerilor și art. 50 protecția persoanelor cu handicap din Constituție sunt prevederi care comportă obligativitatea statului de a implementa acțiuni pozitive pentru diferite categorii de persoane.

26. De asemenea, apreciem că din definiția egalității între cetățeni din art. 4 alin. (2) și egalității în drepturi din art. 16 alin. (1), respectiv a jurisprudenței Curții Constituționale, putem să concluzionăm că există o obligativitate constituțională a statului de a implementa acțiuni pozitive în sprijinul categoriilor de persoane care sunt pe o poziție de inegalitate cu majoritate din cauza unor cauze obiective, în scopul de a asigura acestora exercitarea drepturilor fundamentale ale omului.

27. De asemenea, Curtea Constituțională a reținut că „principiul egalității consacrat de art. 16 alin. (1) din Constituție nu înseamnă uniformitate, așa încât, dacă la situații egale trebuie să corespundă un tratament egal, **la situații diferite**, tratamentul juridic nu poate fi decât diferit. Egalitatea părților nu exclude, ci chiar implică un tratament juridic diferențiat”¹, în această situație.

28. În cazul discriminării **substanțiale sau de facto**, atunci când se tratează într-o manieră identică două sau mai multe persoane sau situații care sunt în fapt diferite, Curtea Constituțională a arătat că tratarea diferită a unor probleme ce țin de inegalitate nu este numai permisă, ci chiar cerută.

29. Jurisprudența Curții Constituționale consacră ca instrument de realizare efectivă a egalității de șanse adoptarea **măsurilor afirmative** de către stat, atunci când arată că „nu este contrară principiului egalității cetățenilor în fața legii și a autorităților publice instituirea unor reguli speciale, atâta timp cât ele asigură egalitatea juridică a cetățenilor în utilizarea lor. Principiul egalității nu înseamnă uniformitate, așa încât, dacă la situații egale trebuie să corespundă un tratament egal, la situații diferite tratamentul nu poate fi decât diferit.”²

30. Situația copiilor cu cerințe speciale obligă statul să adopte măsuri speciale în asigurarea accesului la dreptul fundamental al educației. Elevii cu cerințe speciale se confruntă cu o serie de discriminări în accesul la educație, începând de la grădiniță, până la faza studiilor superioare. Deși, legea prevede o serie de obligații pentru stat în a acorda suport copiilor cu cerințe speciale, aceștia din urmă acumulează o serie de dezavantaje pe parcursul etapelor educaționale, astfel încât prezența lor în studiile liceale și universitare este extrem de redusă. Dezavantajele rezultă din situația acestor copii, din lipsa de resurse a statului pentru a îndeplinii obligațiile prevăzute de lege, din lipsa pregătirii de specialitate a cadrelor didactice și din prejudecățile societății față de această categorie de persoane.

31. Pentru a compensa aceste dezavantaje prezente și acumulate de copii cu cerințe speciale, și a asigura accesul acestora la exercitarea dreptului la învățământ în etapa studiilor liceale și superioare, Colegiul director constată că statul are obligația de a crea locuri speciale pentru această categorie de persoane, ca una dintre modalitățile de asigurare a principiului constituțional al egalității substanțiale.

32. Copiii cu cerințe educaționale speciale fac parte dintr-o categorie defavorizată, sistemul nu le oferă suficient personal de suport și, deși pot avea abilități deosebite, nu au acces la învățământ de calitate și, pe cale de consecință, la integrare pe piața muncii.

33. Colegiul director reține faptul că partea reclamată a întreprins, prin metodologiile și ordinele speciale, o serie de măsuri privind evaluarea copiilor cu diferite deficiențe precum și a celor din spectru autist însă se apreciază că acestea sunt suficiente și necesare pentru a compensa dezavantajele cu care s-au confruntat de-a lungul timpului și de a crea premisele unui acces deplin și echitabil la educație.

34. De altfel, în cauza D.H. și alții împotriva Republicii Cehe (Dosar nr. 57325/00) Hotărâre CEDO-13.11.2007, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a stabilit că, în anumite situații, neaplicarea măsurilor afirmative constituie discriminare.

¹ Decizia nr. 312/2001, M.Of. nr. 99/2002, Decizia nr. 82/2002, M.Of. nr. 261/2002

² Decizia nr. 116/2002, M. Of. Nr. 317/2002, Decizia nr. 92/2002, M.Of. nr. 338/2002.

35. Atât timp cât realitatea produce inegalități, acțiunea afirmativă este necesară astfel încât prin intermediul ei să se recupereze distanțele create artificial, asigurând și acestor copii acces la educație, prin crearea unor locuri speciale.

36. Intervenția este necesară nu doar pentru a asigura justiția și protecția socială, ci și pentru a valorifica, sprijini și dezvolta potențialul copiilor cu cerințe educaționale speciale prin măsuri de intervenție adaptate și integrate în vederea asigurării accesului la educație.

37. În concluzie, Colegiul director apreciază că este imperios necesar ca partea reclamată să gândească măsuri afirmative în educație, pentru copiii cu cerințe educaționale speciale, apreciindu-se ca fiind necesară crearea de locuri speciale pentru această categorie de elevi.

Față de cele de mai sus, în temeiul art. 20 alin. (2) din O.G. nr.137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare, republicată, **unanimitate de voturi** ale membrilor prezenți la ședință,

COLEGIUL DIRECTOR HOTĂRĂȘTE:

1. Faptele prezentate de petent reprezintă discriminare conform art. 2 alin. 1, art. 2 alin. 4, art. 2 alin. 9 precum și art. 11 alin. 1 al O.G. nr. 137/2000;
2. Sancționarea părții reclamate cu avertisment, potrivit art. 5 alin. 2 și art. 7 alin. 3 din O.G. nr.2/2001 privind regimul juridic al contravențiilor, cu modificările și completările ulterioare;
3. Recomandă părții reclamate să depună toate diligențele pentru găsirea metodelor celor mai adecvate în vederea creării de locuri speciale pentru copiii cu cerințe educaționale speciale;
4. Monitorizarea implementării recomandării, conform art. 19 alin. 1 lit. d) din O.G. nr. 137/2000;
5. O copie a prezentei hotărâri se va comunica părților.

VI. Modalitatea de plată a amenzii:

Nu este cazul.

VII. Calea de atac și termenul în care se poate exercita

Prezenta hotărâre poate fi atacată în termenul legal de 15 zile potrivit O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare și Legii nr. 554/2004 a contenciosului administrativ la instanța de contencios administrativ.

Membrii Colegiului Director prezenți la ședința de deliberări desfășurată în data de 19.02.2020 au fost: ASZTALOS CSABA FERENC – Membru, DINCĂ ILIE – Membru, GHEORGHIU LUMINIȚA – Membru, HALLER ISTVÁN – Membru, LAZĂR MARIA – Membru, POPA CLAUDIA SORINA – Membru, SANDU VERONICA TATIANA – Membru

Prezenta hotărâre va fi comunicată în baza Ordinului Președintelui CNCD nr. 138 din 24.03.2020.

**ASZTALOS CSABA FERENC
Membru Colegiul Director,
Președinte CNCD**

Data redactării: 25.03.2020
Redactată și motivată: T.S./R.B.

Notă: Hotărârile emise de Colegiul Director al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării potrivit prevederilor legii și care nu sunt atacate în termenul legal, potrivit O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare și Legii 554/2004 a contenciosului administrativ, constituie de drept titlu executoriu.